

Kuinka auttaa unohtuneita ja toivottomia nuoria?

Vamos Mindsetin opit ja konseptin mallinnus

Nuorisotakuuta yhteisötakuun suuntaan -kärkihanke, 2016-2018
Helsingin Diakonissalaitos / Palmu

Sisällys

- 1 Ongelma
- 2 Mikä ihmeen Mindset?
- 3 Mindset-malli palvelukentässä
- 4 Olennaista palvelun tuottamisessa
- 5 Yhdessä tekeminen yli yksikkörajojen
- 6 Päättäjille
- 7 Liitteet

Mindset -palvelun mallinnus

Tässä dokumentissa mallinamme Helsingin Diakonissalaitoksen tuottamaa Vamos Mindset-toimintaa, joka on osa Nuorisotakuuta yhteisötakuun suuntaan - kärkihanketta. **Mindset on ryhmävalmennusta ja kotiin vietävää yksilövalmennusta, jonka kohderyhmänä ovat kotiin jumiutuneet nuoret.**

Osassa 1 kerromme mihin ongelmaan Mindset-palvelumalli on kehitetty ratkaisuksi. Kuvaamme lisäksi sitä unohdettujen nuorten ryhmää, jolle palvelumalli on kohdistettu ja nostamme kuuluviin heidän ääntään. Osassa 2 kuvaamme Mindset-palvelumallin toimintaperiaatteet ja prosessin ja osassa 3 palvelumallin sijoittumisen jo olemassa olevaan nuorille suunnattujen palvelujen kenttään. Osassa 4 erittelemme elementtejä, joita Mindset-mallista voidaan kopioida myös muihin palveluihin. Osassa 5 esittelemme huomioitamme onnistuneen yhteistyön edellytyksistä yli eri sektorien yksikkörajojen. Lopuksi osassa 6 kerromme, miten Mindset-periaatteella toimivia palveluja voidaan tuoda kuntiin ja mitä on tärkeää pitää mielessä tällaisia palveluja tuottaessa.

Mallinnukseen on lisätty kohta 7, jossa on koottuna Nuorisotakuuta yhteisötakuun suuntaan -hankkeen aikaansaamat tulokset.

Timo Häkli
PALVELUMUOTOILIJ
PALMU

Eevi Saarikoski
PALVELUMUOTOILIJ
PALMU

Iikka Lovio
PALVELUMUOTOILIJ
PALMU

Kenelle mallinnus on suunnattu

Mindset-palvelumallin auki purkamisella pyrimme helpottamaan toimivien elementtien soveltamista myös Helsingin Diakonissalaitoksen ulkopuolella. Mindset-mallin kehittäminen ja kokeilu on toteutettu Sosiaali- ja terveysministeriön kaksivuotisella kärkihankerahoituksella. Mallinnuksessa puhutaan palvelumallista.

Mallinnuksen opit on tarkoitettu palveluntuottajille asiakas-rajapinnassa, mutta sen laajamittainen käyttöönotto vaatii panostuksia palvelutuotannon johtajilta ja päättäjiltä.

Puhuessamme palveluista tarkoitamme ensisijaisesti nuorten sosiaali- ja terveyspalveluita, esimerkiksi mielenterveys-, kuntoutus-, päihde- ja koulutuspalveluita, mutta myös laajempaa palvelukenttää, johon kuuluvat kaikki nuorille Suomessa saatavissa olevat henkistä ja fyysistä hyvinvointia ja osallisuutta edistävät palvelut sekä tuet.

**Tämä mallinnus on sinulle,
jos:**

...teet nuorisotyötä

**...olet mukana päättämässä
kuntasi sosiaali- ja
terveyspalveluista**

**...olet huolissasi kotiin
jumiutuneista nuorista**

1. Ongelma

Nuorisotyöttömyys: Vamos mindset auttaa koulujen ja mielenterveyspalvelujen ulkopuolelle jääneitä

Suomessa on arviolta 50 000 kotiin jumiutunutta nuorta.*

*Sitra, 2018

Auttaja tulee kotiin asti

EMILIA ANUNDI / HS

Vuosi sitten Aleks Salonen ei uskaltanut yrittää yhtään mitään. Nyt hän tietää, mitä tahtoo.

Maija Aalto HS

VUOSI sitten Aleks Salonen oli luovuttanut. Ahdisti, kun te-toimisto tyrkytti kurssia ja työkokeilua. Nuori mies sanoi kaiken ei, koska hän oli varma, että ei koskaan pystyisi tekemään mitään loppuun asti.

"Kotiin jumiutunut". Sellaista sanaparia hänen kaltaisistaan nuorista aikuisista käytetään.

Kun koulu on näillä nuorilla jäänyt kesken, oikeastaan mikään viranomais ei kunnolla tiedä, mitä heidän elämänsä kuuluu. Monilla heistä on mielenterveysongelmia, mutta hoitosuhde on katkenut esimerkiksi, kun on pitänyt siirtyä nuorten palveluista aikuisten puolelle.

Jumiutuneita on paljon: vuosittain esimerkiksi työkyvyttömyyseläkkeelle jää Suomessa eri syistä 2 000 nuorta aikuista. Monien kohdalla yhteiskunnan selkein tapa puuttua asiaan on leikata toimeentulotukea 20 tai 40 prosenttia rangaistukseksi passiivisuudesta.

HELSINGISSÄ ja muutamalla muulla paikkakunnalla on noin vuoden ajan kehitelty uutta keinoa tukea näitä "kadonneita" nuoria aikuisia. Keinon nimi on Vamos mindset. Ideana on, että apu tuodaan kotiin asti nuoren omalle maaperälle. Aluksi ollaan kahden kesken – ja tietenkin vain nuoren kutsusta.

Niinpä Salosen sohvalle ilmestyi vuosi sitten istumaan Iiris Savola, Salosen valmentaja.

Saloselta opiskelu on jäänyt aiemmin kesken useammin kuin

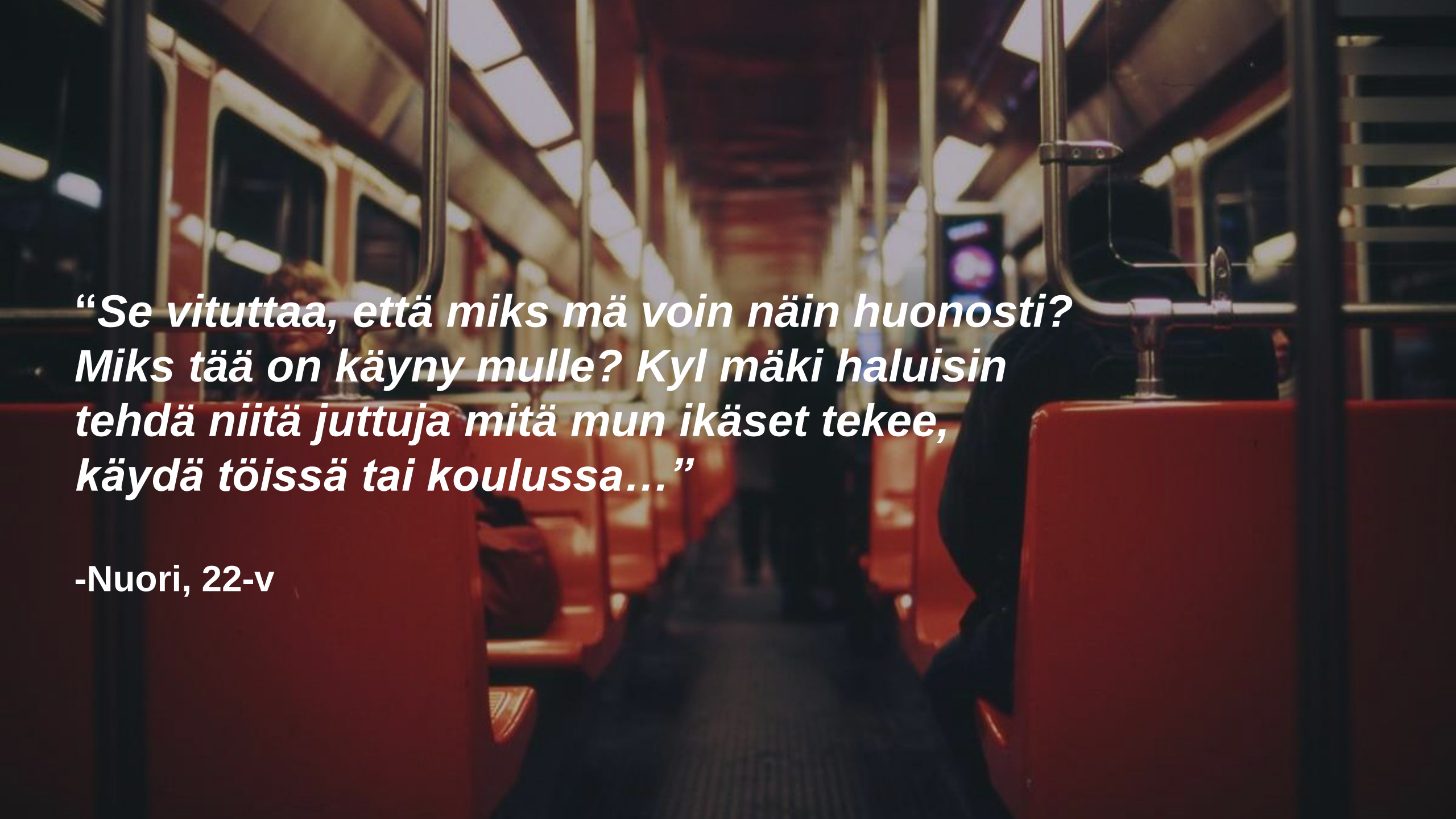
Ongelman ydin

Ongelma: Osalla nuorista on huonoja kokemuksia heille suunnatuista palveluista ja palveluverkko ei ole kyennyt tukemaan heitä kokonaisvaltaisesti. Nuoret voivat myös olla niin huonossa kunnossa, etteivät kykene ylläpitämään hoitosuhteitaan palvelujen piirissä.

Ratkaisu 1: Hyödynnä tässä mallinnuksessa kuvattua, kokeilun kautta toimivaksi osoittautunutta holistista ja vierellä kulkevaa palvelumallia, tai sen osia.

Ratkaisu 2: Kehitä sosiaali- ja mielenterveyspalveluita siihen suuntaan että luottamuksen rakentumiseen voidaan panostaa entistä vaikuttavammin

The background image shows the interior of a train. Red plastic seats are visible on both sides of a central aisle. Overhead fluorescent lights illuminate the space. A person is partially visible sitting on a seat in the distance. The overall tone is somewhat somber due to the muted colors and soft lighting.

*“Se vituttaa, että miks mä voin näin huonosti?
Miks tää on käynny mulle? Kyl mäki haluaisin
tehdä niitä juttuja mitä mun ikäset tekee,
käydä töissä tai koulussa...”*

-Nuori, 22-v

Kotiin jumiutuneet nuoret

Tausta:

Nuorten tarinoissa toistuvat samat teemat: turvaton lapsuus, koulukiusaaminen, yksinäisyys, mielenterveyden haasteet, sosiaalisten tilanteiden pelko ja päihteet. Syrjäytymistä tai kotiin eristäytymistä on vaikeaa säilyttää yksittäisen taustatekijän aiheuttamaksi. Tärkeää on ymmärtää, että nuorten toimintakyvyn parantamiseksi ei ole taikaluotia, vaan arjen haasteet ovat monisyiset.

Nuorten ongelmat arjessa ovat usein kumuloituneet pitkän ajan kuluessa eikä niiden alkukohtaa ole välttämättä mahdollista tai edes relevanttia paikantaa menneestä. Jos nuoren itsetunto on matala ja nykytila pitkän jatkumon tulosta, ei voi odottaa tilanteen muuttuvan nopeasti. Matka kohti parempaa elämää tehdään pienin askelin.

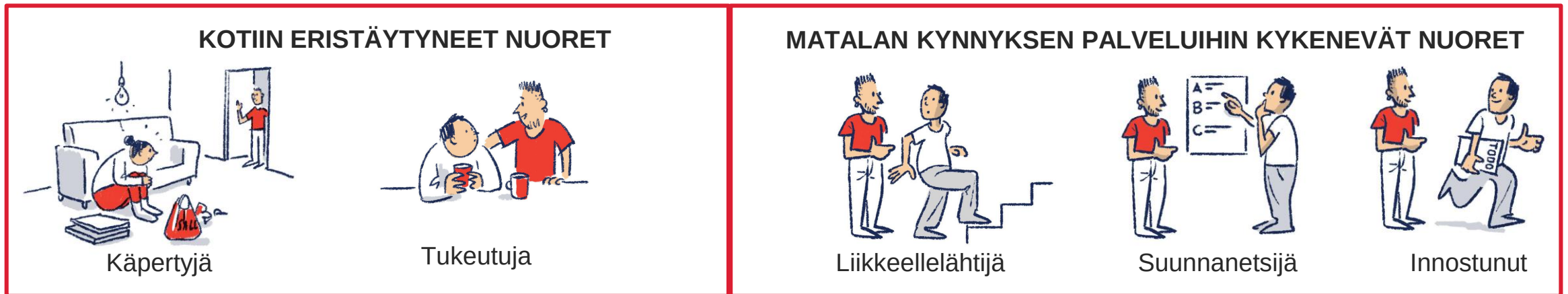
"Me puhuttiin äidin kaa pari viikkoo ennen ku se kuoli siitä, et mulla ei ikinä oo ollu helppo elämän missään vaiheessa. Ikinä ei oo ollu sellasta et mä voisin vaan olla, ottaa iisisti. Mul on koko ajan sillai et mun on pakko olla valmis, valmiudessa et mitä seuraavaks tapahtuu.

Se alko siitä että mun isä pahoinpiteli mun äitiä ja on alkoholisti ja ei ikinä oo välittänyt meistä. Se on jättänyt mulle paljon traumoja mitkä vaikuttaa muhun yhä..."

-Nuori, 23-v

Nuorten käyttäytymis- ja motivoitumismallit

HDL:n VAMOS palveluiden piirissä tehdyssä aiemmassa tutkimuksessa nuorilla on havaittu erilaisia motivaatioprofiileja: *liikkeellelähtijä, suunnanetsijä ja innostunut*. **Mallinnettu valmennus on kohdistettu näitä heikoimmin voimavaroin toimiviin nuoriin: *käpertyjiin ja tukeutujiin***, eli niihin nuoriin, jotka on useissa palveluissa unohdettu, ovat tavoittamattomissa tai heidän kohdallaan on luovutettu. Yksi ja sama nuori voi edustaa monia profiileja valmennuksen eri vaiheissa.

- +
Nuoren omat voimavarat ja itsetunto

Käpertyjä

Käpertyjä on eristäytynyt kotiin, eikä ole häntä tukeviksi tarkoitettujen palvelujen piirissä. Käpertyjällä ei ole voimavaroja hakeutua aktiivisesti avun pariin tai hän ei tiedä mikä taho häntä voisi tukea. Käpertyjällä on usein eri asteisia mielenterveyden haasteita, sosiaalisten tilanteiden pelkoa ja vaikeuksia arjen hallinnassa. Käpertyjän on vaikeaa luottaa palveluihin tai niitä operoiviin perinteisiin auttajiin. Käpertyjä kaipailee pitkäjänteistä työtä kotoa pois pääsemiseksi, ilman pelkoa hylkäämisen kokemuksesta.

Tukeutuja

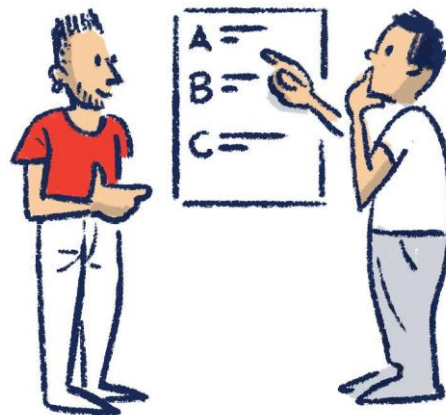
Tukeutujan arkiset voimavarat ovat käpertyjän tavoin heikot, mutta hän on valmis tukeutumaan valmentajaansa. Tukeutuja pitää siitä, että kohtaa ryhmätoiminnoissa uusia ihmisiä, mutta kokee sosiaaliset tilanteet kuitenkin haastaviksi. Vertaistuki ja päivärytmin ylläpitäminen motivoivat tukeutujaa osallistumaan ryhmätoimintaan. Tukeutuja kaipaa mahdollisuutta kokeilla siipiensä kantavuutta turvallisessa ja ei-leimaavassa ympäristössä.

Matalan kynnyksen palveluihin kykenevien nuorten profiilit

Liikkeellelähtijä ei suunnittele elämää pitkällä tähtäimellä, koska luottamus omiin voimavaroihin on heikko. Hän arvostaa lyhyen tähtäimen suunnitelmia ja pieniä askelia. Hän välttelee uusia epäonnistumisen kokemuksia ja toteutumattomia suunnitelmia. Puolen vuoden päähän menevät suunnitelmat ahdistavat, eivätkä motivoi. Pinnan alla voi olla pitemmän aikavälin haaveita, mutta nyt ei ole aika edistää niitä, vaan pitää katse huomissa ja seuraavassa viikossa. Hän kokee jo tehneensä ison työn, että uskaltaa lähteä tunnustelemaan työelämää.

Suunnanetsijä kaipaa peilauspintaa omien vahvuuksien ja sisäisten kiinnostuksen kohteiden tunnistamiseen ja pidemmän aikavälin innostavan elämän suunnan kirkastamiseen. Suunnan puute ahdistaa ja vaikeuttaa tässä hetkessä tehtäviin ratkaisuihin sitoutumista. Taustalla voi olla aikaisempia kokemuksia “väärin valituista poluista” ja työskentelyä itsetunnon vahvistamisen kanssa. Tällä hetkellä katse on asetettu tätä päivää pidemmälle, jotta seuraavat askeleet tuntuisivat mielekkäämmiltä.

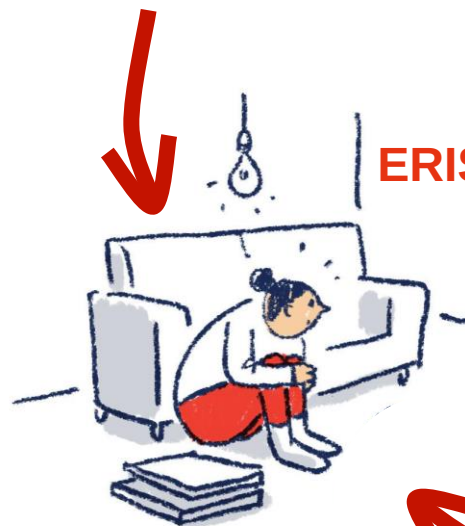
Innostunut on tunnistanut itseä innostavan suunnan, jota kohti tahtoo edetä. Hän kaipaa selkeitä osatavoitteita, joiden kokee vievän kohti maalia ja sparrausta näiden tavoittelemisessa. Hän kaipaa vierelläkulkijaa, joka auttaa konkretisoimaan seuraavia askeleita sekä tukea ja rohkaisua askelten ottamisessa. Hän arvostaa mahdollisuuksia, joissa pääsee vahvistamaan omia taitoja ja kuulemaan miten muut ovat päätyneet alan töihin.

2. Palvelu- mallin rakenne ja prosessit

Palvelumalli

Sosiaalisten tilanteiden pelkoa,
masennusta, päihdeongelmia,
vaikeuksia toimeentulon kanssa

**KOTIIN
ERISTÄYTYNYP
NUORI**

**Kotiin vietävä
valmennus**

**Ryhmä-
valmennus**

**Integroidut
palvelut**

**Muu
ryhmä-
toiminta**

Kumppanipalvelut mm.

- Psykiatrinen sairaanhoitaja
- Etsivä nuorisotyö
- Kela
- Aikuisten sosiaalityö
- Nuorten sosiaalityö

Palvelukuvaus

KOHDERYHMÄ JA TAVOITE

- Suunnattu nuorille, joilla psykososiaaliset ongelmat ovat kumuloituneet mielenterveyden oireilun seurauksena ja joiden toimintakyky on oleellisesti heikentynyt. Nuorilla voi olla taustalla masentuneisuutta, ahdistuneisuutta ja sosiaalisten tilanteiden pelkoa.
- Työskentelyn tavoitteena on luottamuksen rakentaminen ja nuoren toimintakyvyn vahvistuminen siten, että nuori pystyy kiinnittymään tarvitsemiinsa palveluihin.
- Työskentely on yksilövalmennusta sekä vertaistuellista ryhmävalmennusta.

KUVAUS

- Valmennus voi alkaa tarpeen mukaan nuoren kotoa. Valmennuksella tuetaan nuorta kiinnittymään vertaistuelliseen ryhmään ja/tai tarpeenmukaisiin tukipalveluihin.
- Valmennuksen sisältö pohjautuu *vahvuuskeskeiseen lähestymistapaan*.
- Valmennuksen teemoissa painottuvat mielen hyvinvointia vahvistavat teemat, kuten arjen hallinta ja sujuvuus, mielen hyvinvoinnin tukeminen arjessa sekä vastuunotto omasta elämästä.
- Rinnalla kulkemista ja palveluihin ohjausta kädestä pitäen

JAKSON RAKENNE

- **Intensiivinen yksilövalmennus, joka voi alkaa nuoren kotona:** Yksilöllisen tarpeen mukaan 1-2 kertaa / vko
- **Vertaistuellinen ryhmävalmennus:** 3-4 h kahdesti viikossa, 12 viikon ajan

ONNISTUMISEN MITTARIT PILOTEISSA

- Koetun hyvinvoinnin muutosta arvioiva kysely
- Toimintakyvyn muutosta arvioiva menetelmä (Tulostähti)
- Sitoutuminen tarpeenmukaisiin hoito- ja kuntoutuspalveluihin
- Jatkopoluille siirtyminen (koulutus- ja työelämä)

Toimintalogiikka pilotoinnin taustalla

1

**NUORTEN TARVE
KESKIÖSSÄ**

**NUORI ON PALVELUSSA
OSALLINEN JA TOIMIJA -
EI TOIMINNAN KOHDE**

- Työskentely lähtee nuoren tarpeesta ja tavoitteista
- Luottamuksen rakentaminen keskiössä työskentelyn alussa

2

**KOKONAIS-
VALTAISUUS**

**PALVELUT YHDISTETÄÄN
TARKOITUKSENMUKAISEKSI
KOKONAISUUDEKSI**

- Jokainen nuori saa oman työntekijän, joka vastaa oikea-aikaisten palveluiden koordinoinnista
- Kaikki tarvittavat kunnan ja 3. sektorin palvelut integroidaan nuoren valmennuksen tueksi
- Nuoren tarpeisiin vastaaminen siiloutuneessa palvelujärjestelmässä

3

YHTEISTYÖ

**TIIVIS YHTEISTYÖ JOHTAA
PALVELUIDEN OPTIMOIMISEEN**

- Integroitu toimintamalli varmistaa systemaattisen muutoksen
- Palvelukulttuuri muuttuu tuloksellisemmaksi ja hukkakäynnit poistuvat

4

TULOKSELLISUUS

**SELKEÄT JA MITATTAVISSA
OLEVAT TAVOITTEET**

- Intensiivinen valmennus varmistaa mahdollisuuden kiinnittyä työhön tai koulutukseen
- Seurataan aktiivisesti toimintakyvyn ja hyvinvoinnin kehittymistä

Theory of Change*

1

KOHTAAMINEN

ARVOSTAVA VUOROVAIKUTUS

- Etäisyyden hallinnasta läheisyyden hallintaan
- Poistutaan pöytien takaa ja edetään nuorilähtöisesti
- Vapaaehtoisuus tukee motivaatiota ja sitoutumista

2

LUOTTAMUKSEN RAKENTAMINEN

KOKONAISVALTAINEN TYÖSKENTELEY

- Ongelmien ja diagnoosien sijaan kohdataan ihminen
- Ollaan läsnä ihmisenä ja ammattilaisena
- Nuori määrittää työskentelyn suunnan kohti unelmia

3

KIINNITTÄMINEN

EMOTIONAALINEN YHTEYS RAKENTUU

- Uloskirjaamisen ketju katkeaa ja nuori kokee, ettei tule hylätyksi
- Uskallus haaveilla ja asettaa tavoitteita lisääntyy
- Edellytykset hyötyä tarjotusta tuesta ja palveluista lisääntyvät

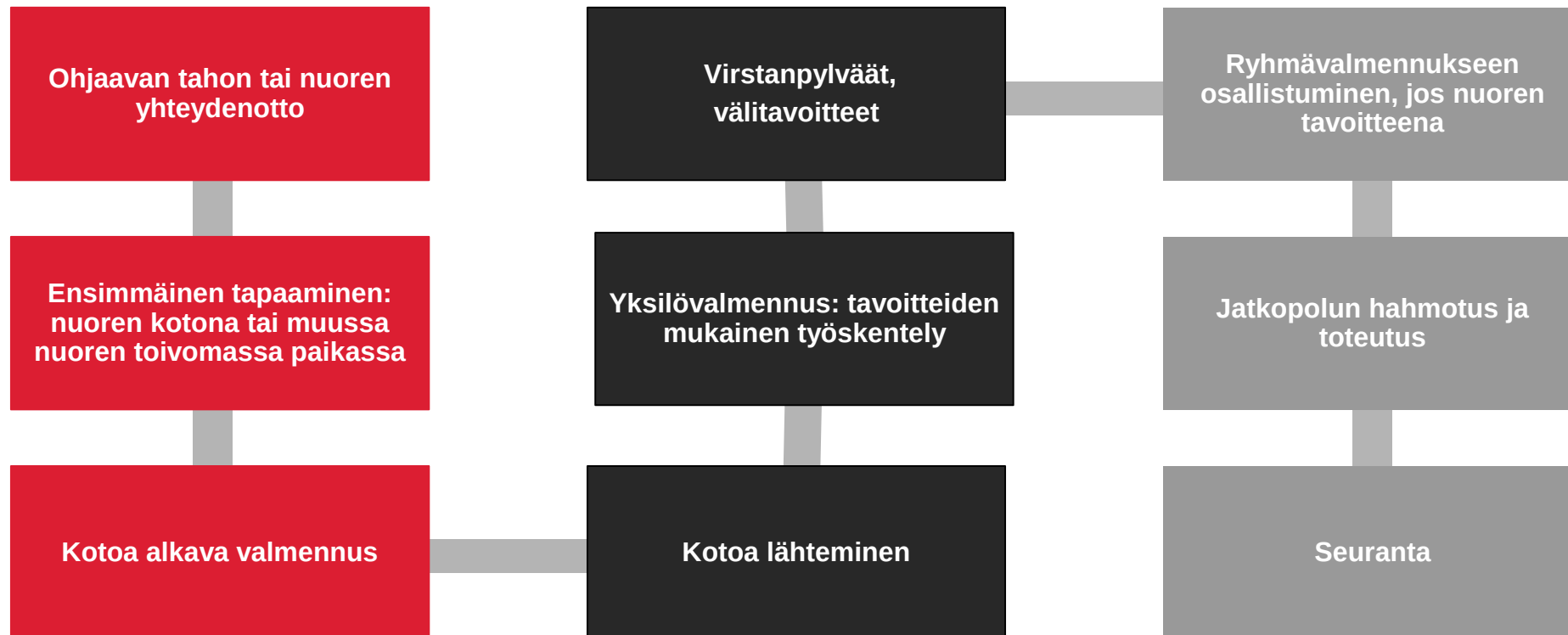
4

ITSENÄISTYMINEN

KYVYKKYYDET JA VAHVUUDET KÄYTTÖÖN

- Arki muuttuu merkitykselliseksi ja sosiaaliset suhteet alkavat kantaa
- Arvostus itseä ja muita kohtaan lisääntyy
- Nuori sitoutuu tavoitteisiin, mikä mahdollistaa muutoksen

Esimerkki yksilövalmennusprosessista

Prosessin tarkempi kuvaus liitteissä

Ryhmävalmennus

- Ryhmävalmennusjakson pituus 12 viikkoa, 1-3 kertaa viikossa.
- Moduulit / teemat:
 - **Arjen sujuvuus, mielen hyvinvointi ja sosiaalinen vahvistuminen**
 - Pitää sisällään erilaisia harjoitteita, toiminnallisuutta ja toistoa eri näkökulmista. Tärkeää on välittää nuorille ymmärrys siitä, *miksi teemaa käsitellään*.
- Ryhmätilanteet vaativat valmentajilta 1) laajaa ammattiosaamista erityisryhmien ohjaamisesta; 2) menetelmällistä osaamista; 3) vahvaa empatiakykyä ja joustavuutta eli kykyä tulkita nuoria ryhmätilanteissa ja toimia sen mukaan.
- Rutiinin luominen on tärkeää - ryhmävalmennusten rakenne pyritään aina pitämään samana.
- Ryhmävalmennuksesta kerätään aktiivisesti palautetta. Ryhmään osallistuvalla nuorella oltava mahdollisuus reflektoida ryhmäkokemuksia aktiivisesti yksilövalmentajansa kanssa

Kumppaneiden jalkautuminen ryhmävalmennuksen tiloihin

Kaikissa kunnissa, joissa mallia pilotoitiin, rakennettiin yhteistyötä julkisten palvelujen kanssa. Osa tästä yhteistyöstä tapahtui integraationa, eli julkiset palvelut tarjosivat matalan kynnyksen apua tiloissa, joissa valmennus toimii, tai osallistuvat ryhmätoiminnan tuottamiseen. Integroituja palveluita ovat mm. sosiaalitoimi, psykiatrinen sairaanhoito ja etsivä nuorisotyö.

Muu yhteistyö

Nuoren palveluihin kiinnittyminen tapahtuu usein saattaen: siksi roolien jakaminen on tärkeää. Valmentajat tekevät usein työparityöskentelyä nuorten muiden auttajien kanssa (esimerkiksi oma sosiaalityöntekijä).

Valmentajat tekevät yhteistyötä ja jakavat rooleja ja vastuita nuoren muiden auttajien kanssa, jotta resursseja ei mene päällekkäiseen työhön. Tämä roolitus sovitaan läpinäkyvästi ja yhteistyössä nuoren kanssa.

Miten yhteistyö toteutuu?

- Työparityöskentely yhdessä muiden palveluiden työntekijöiden kanssa
 - Saattaen vaihto palvelumalliin tai sieltä muiden palveluiden piiriin.
- Moniammatillisesti ohjatut nuorten ryhmät
- Integroidut palvelut päivystävät palvelun tiloissa
 - Rentoja ja välittömiä kohtaamisia matalalla kynnyksellä.
 - Apua ilman byrokratiaa.
- Valmentaja mukana tukihenkilönä muiden palveluiden tapaamisissa
- Jaettua työaika ja yhteiskehitystä
- Yhdessä jaetut roolit ja tehtävät → mukana nuori, Mindset-valmentaja ja esimerkiksi sosiaalityöntekijä.

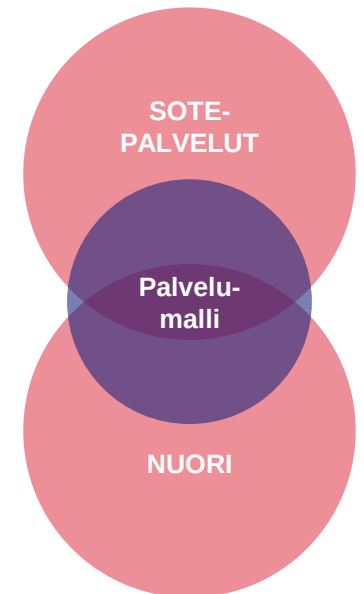

3. Malli palvelu- kentässä

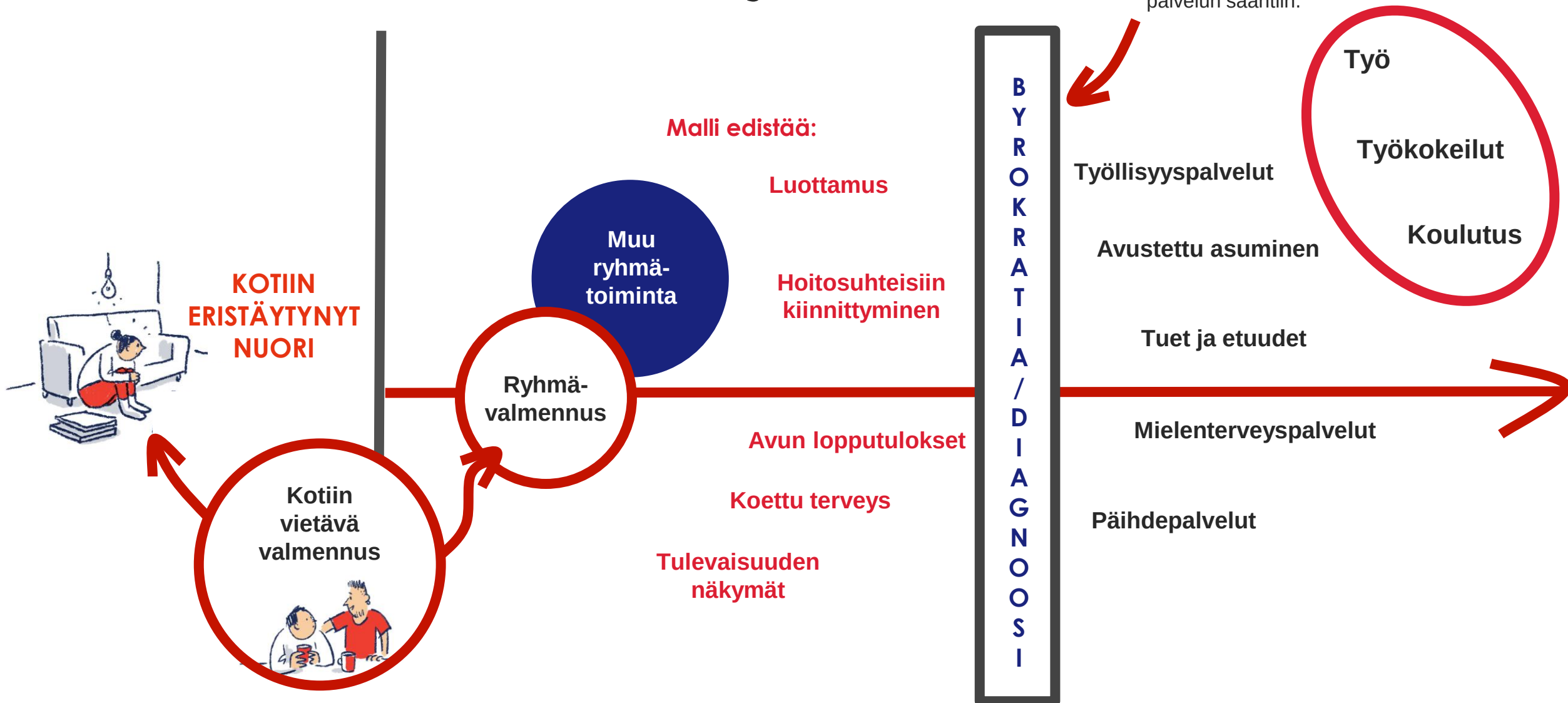
Palvelumalli toimii mahdollistajana

Kotiin eristäytyneillä nuorilla on usein yhteys tarvitsemiinsa palveluihin, kuten psykiatrisiin palveluihin. Haasteena voi kuitenkin olla luottamuspuola: nuoret kokevat, ettei heitä kuunnella tai että palvelut ovat riittämättömiä heidän tilanteeseensa. Nuoren tulisi rajallisin voimavaroin käyttää palveluita, joista ei koe hyötyvänsä. Palvelumalli **toimii mahdollistavana tasona nuoren ja muiden palvelujen välillä**. Palvelumalli mahdollistaa yhteistyötä useammalla tavalla:

- 1** Koordinoi oikeat palvelut nuoren ympärille
- 2** Tuottaa avoimempaa tiedonvälitystä nuoren ja palveluiden välillä
- 3** Korjaa epäluottamusta palveluihin
- 4** Lisää palvelujen saavutettavuutta
- 5** Auttaa nuorta rakentamaan itsetuntoa ja uskoa tulevaisuuteen

Malli toimii mahdollistajana

Koordinoi oikeat palvelut nuoren ympärille

Nuoren ja valmentajan välille syntyy tyypillisesti luottamuksellinen ja avoin suhde, minkä seurauksena valmentajalle syntyy kattava kokonaiskuva nuoren elämäntilanteesta. Tätä kokonaiskuvaa hyödyntäen nuorta voidaan ohjata tälle parhaiten sopivien palvelujen piiriin sekä tukea puolin ja toisin näihin palveluihin kiinnittymisessä.

“Tärkeintä olisi kuunnella nuoren omaa ääntä. Puuhastellaan nuoren ympärillä, vaikka nuori ei olekaan itse valmis johonkin palveluun.”

-Psykiatrinen sairaanhoitaja, Espoo

Tuota avoimempaa tiedonvälitystä nuoren ja palvelujen välillä

Valmentajan ja nuoren avoimella suhteella on myös toinen merkittävä vaikutus: Valmentajan kanssa keskustellaan asioista, joita muiden palvelujen edustajille ei ehkä kerrotaisi. Valmentaja voi ohjeistaa nuorta tuomaan tiettyjä asioita esille verkostotapaamisissa tai sopia, että valmentaja kertoo asioista muiden palvelujen edustajille. Valmentaja toimii siis nuoren tulkkina palvelujen suuntaan.

Tulkin rooli toimii myös nuoren suuntaan. Nuoret voivat kokea esim. psykiatristen palvelujen käynnit stressaaviksi, jolloin tapaamisen asioita ei välttämättä muisteta myöhemmin tai niitä ei ole alun perinkään täysin ymmärretty. Tapaamisessa läsnäoleva valmentaja voi myöhemmin keskustella nuoren kanssa tapaamisesta ja selventää tai muistuttaa ohi menneistä asioista.

Korjaa epäluottamusta palveluihin

Monilla nuorilla on kokemus suuresta vaihtuvuudesta käyttämiensä palvelujen henkilökunnassa: oman tilanteen selittäminen uudelle ihmiselle on kuluttavaa ja turhauttavaa. Palvelumallin valmentajaan sen sijaan muodostuu intensiivinen ja jatkuva suhde: tätä pysyvää suhdetta hyödyntäen luottamus lisääntyy pikkuhiljaa myös muita nuorta auttavia toimijoita kohtaan.

Lisää palvelujen saavutettavuutta

4

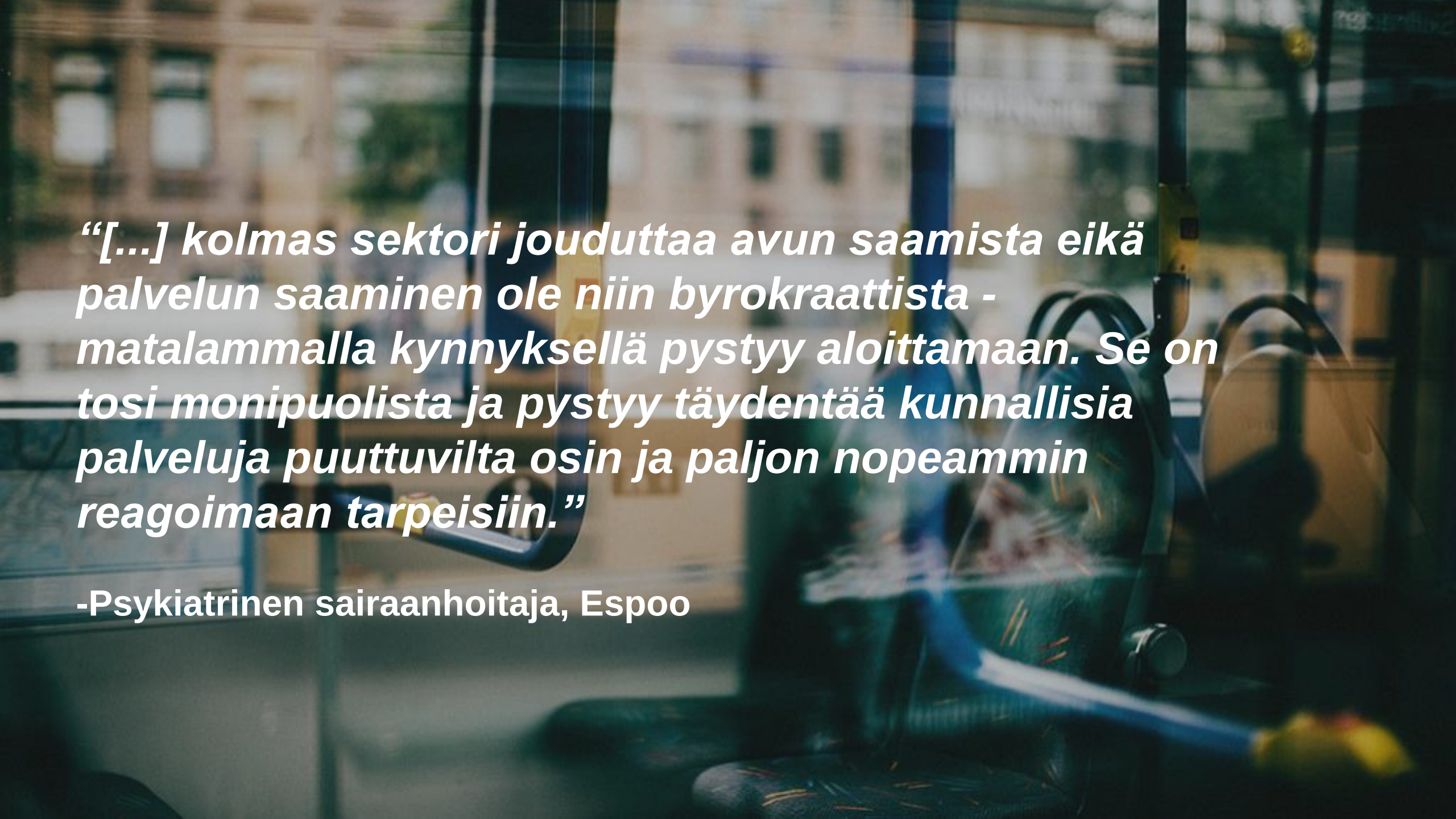
Monella kotiin eristäytyneellä nuorella on suuria haasteita jo pelkästään kodista poistumisen kanssa. Palvelut kuitenkin tyypillisesti tarjotaan palveluntarjoajan toimistolla. Syntyy nuoren jaksamiseen negatiivisesti vaikuttava rakenne: *nuorelta, jolle kotoa poistuminen on vaikeaa tai ahdistavaa, vaaditaan itseasiassa enemmän kuin toimintakyvyltään paremmalta nuorelta*. Valmentaja voi mennä sinne missä nuorikin on tai vaikkapa kulkea bussimatkoja yhdessä nuoren kanssa ja näin madaltaa käytännön kynnystä palvelujen saavuttamisessa.

Auta nuorta rakentamaan itsetuntoa ja uskoa tulevaisuuteen

5

Mallissa nuoren puolesta ei tehdä asioita, vaan nuorta autetaan oppimaan itse hoitamaan asiansa, tarvittaessa kädestä pitäen. Näin vahvistetaan nuoren kokemusta omasta toimijuudesta ja lisätään uskoa siihen, että oma toimintakyky kasvaa ajan myötä.

Usko tulevaisuuteen on edellytys, jotta nuori jaksaa ponnistella ja nähdä vaivaa oman tulevaisuuden eteen.

“[...] kolmas sektori jouduttaa avun saamista eikä palvelun saaminen ole niin byrokraattista - matalammalla kynnyksellä pystyy aloittamaan. Se on tosi monipuolista ja pystyy täydentää kunnallisia palveluja puuttuvilta osin ja paljon nopeammin reagoimaan tarpeisiin.”

-Psykiatrinen sairaanhoitaja, Espoo

4. Olennaista palvelun tuottamisessa

*Mitä mallista kannattaa kopioida -
paloissa tai kokonaisuutena?*

Mikä on olennaista palvelun tuottamisessa?

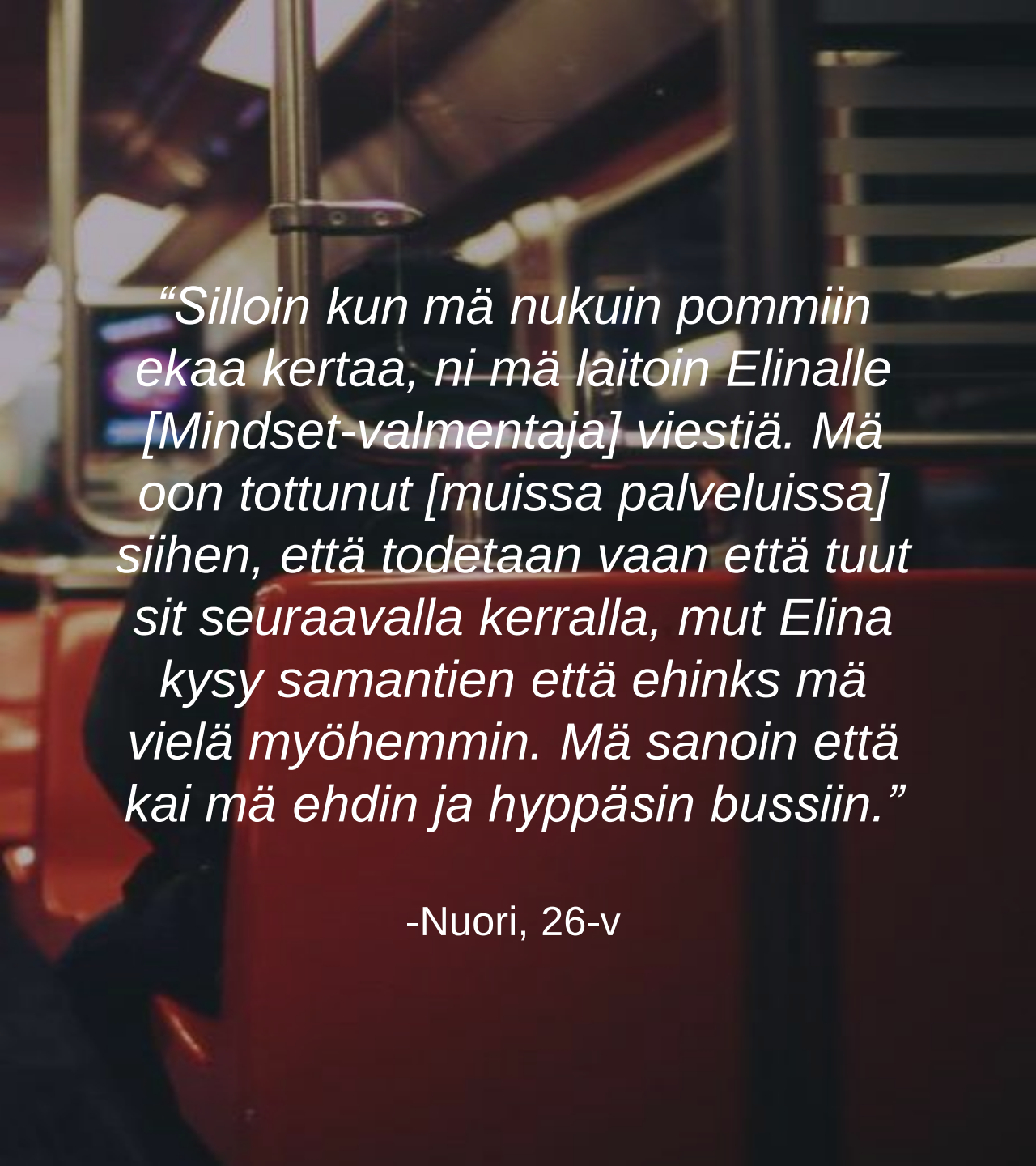
- Palvelua ei koeta leimaavaksi: nuoret puhuvat siitä ja suosittelevat sitä ystävilleen. Tämä on hyvä huomioida viestinnässä ja brändissä.
 - Nuoren luottamus on ansaittava: osallistuminen ei voi olla ehto etuuskien saamiselle.
 - Luottamuksen saavuttaminen tarkoittaa konkreettisesti sitä, että nuori voi luottaa työntekijän pysyvyyteen ja puhuu asioista, joista ei välttämättä uskalla kertoa muualla.
 - Työntekijään tarvitaan pitkäkestoista luottamussuhdetta: työntekijän on onnistuttava luomaan emotionaalinen yhteys nuoreen.
- Keskitytään nuoren vahvuuksiin.
 - Diagnoosi ei määritä palvelutarvetta tai palvelun sisältöä.
 - Avun saamiselle ei ole takarajaa.
 - Palvelu on nuorelle maksuton.
 - Palvelun työntekijöillä on joustava toimenkuva, jonka piirissä he voivat tavata nuorta hänelle sopivissa paikoissa.

Sinnikkyys

Olennaista palvelun tuottamisessa

Uupuneelle sitoutuminen on vaikeaa. Palvelumalli on syntynyt siitä ymmärryksestä, että kotiin eristäytyneille nuorille kynnys toimia kodin seinien ulkopuolella on korkea, toimintakyky heittelee, eivätkä nuoret välttämättä ole suoraan valmiita aktiiviseen ja sitoutuneeseen ryhmätoimintaan.

Mallissa on varauduttu siihen, että nuori ei aina kykene tulemaan sovittuna aikana paikalle. Palvelu ei katkea, vaan nuorta tavoitellaan kauan eri tavoin. Nuorta ei haluta hylätä aloitetussa palvelussa, ettei nuori saa epäonnistumisen kokemusta.

“Silloin kun mä nukuin pommiin ekaa kertaa, ni mä laitoin Elinalle [Mindset-valmentaja] viestiä. Mä oon tottunut [muissa palveluissa] siihen, että todetaan vaan että tuut sit seuraavalla kerralla, mut Elina kysy samantien että ehinks mä vielä myöhemmin. Mä sanoin että kai mä ehdin ja hyppäsin bussiin.”

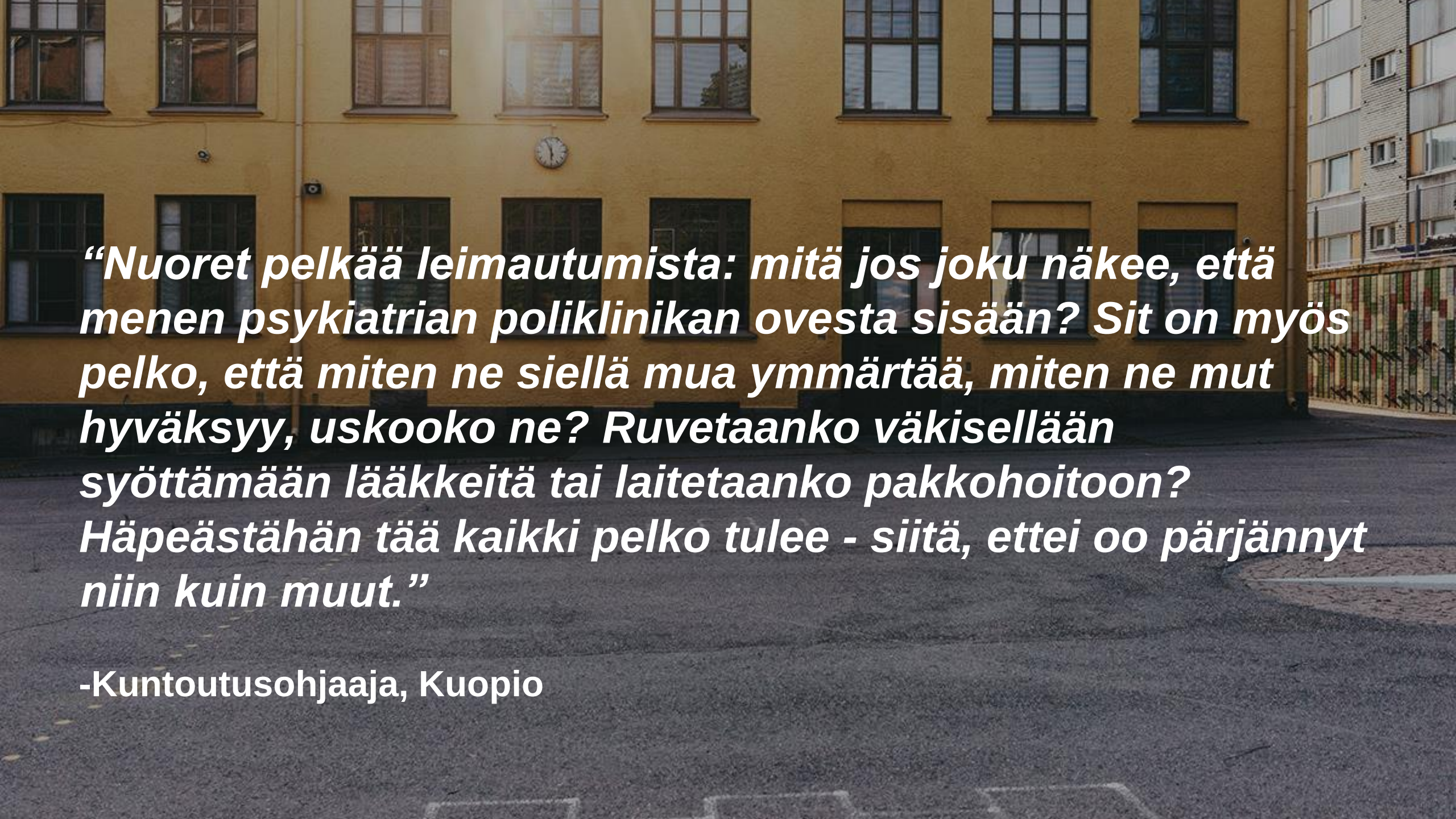
-Nuori, 26-v

Osallistuminen ei voi perustua sanktioiden välttämiseen

Olennaista palvelun tuottamisessa

Ulkoista motivaatioita ruokkivat keppi ja porkkana eivät luo kestäväää pohjaa nuorten hyvinvoinnin parantamiselle ja kumuloituneiden ongelmien ratkomiselle.*

*Hämäläinen, Tuomala ja Ylikännö esittävät vuoden 2006 toimeenpannun työmarkkinatuen aktivointiuudistuksen vaikutuksia selvittäneessä tutkimuksessaan, ettei aktivointitoimenpiteiden voida katsoa johtavan toivottuun työmarkkinakäyttäytymiseen (2009). Sen lisäksi, että jumiutuneet nuoret ovat ryhmä, joiden on lähtökohtaisesti hankala työllistyä, on porkkanan ja kepin käyttämisessä perustavanlaatuinen ongelma: ulkoa annettun palkinnon tavoittelu (porkkanan tavoittelu tai kepin välttäminen) on omiaan ruokkimaan ulkoista motivaatiota. Ulkoisesti motivoitua toimintaa tehdään palkinnon saamiseksi. Sisäisesti motivoitunutta toimintaa sen sijaan tehdään omasta tahdosta: siksi, että toiminta vastaa omia päämääriä, arvoja tai toiveita - tai vain siksi että toiminta on mieluista. Sisäiseen motivaatioon liitetään hyvinvointia, luottamusta, omistautumista ja tyytyväisyyttä; ulkoiseen motivaatioon samojen teemojen käänteisiä puolia. (Deci ym., 1994.) Tavoitteiden määrittäminen (Mossholder, 1980), valvonta (Lepper & Greene, 1975) ja testit sekä arvostelut (Grolnick & Ryan, 1987) tukahduttavat sisäistä motivaatiota.

“Nuoret pelkää leimautumista: mitä jos joku näkee, että menen psykiatrian poliklinikan ovesta sisään? Sit on myös pelko, että miten ne siellä mua ymmärtää, miten ne mut hyväksyy, uskooko ne? Ruvetaanko väkisellään syöttämään lääkkeitä tai laitetaanko pakkohoitoon? Häpeästähän tää kaikki pelko tulee - siitä, ettei oo pärjännyt niin kuin muut.”

-Kuntoutusohjaaja, Kuopio

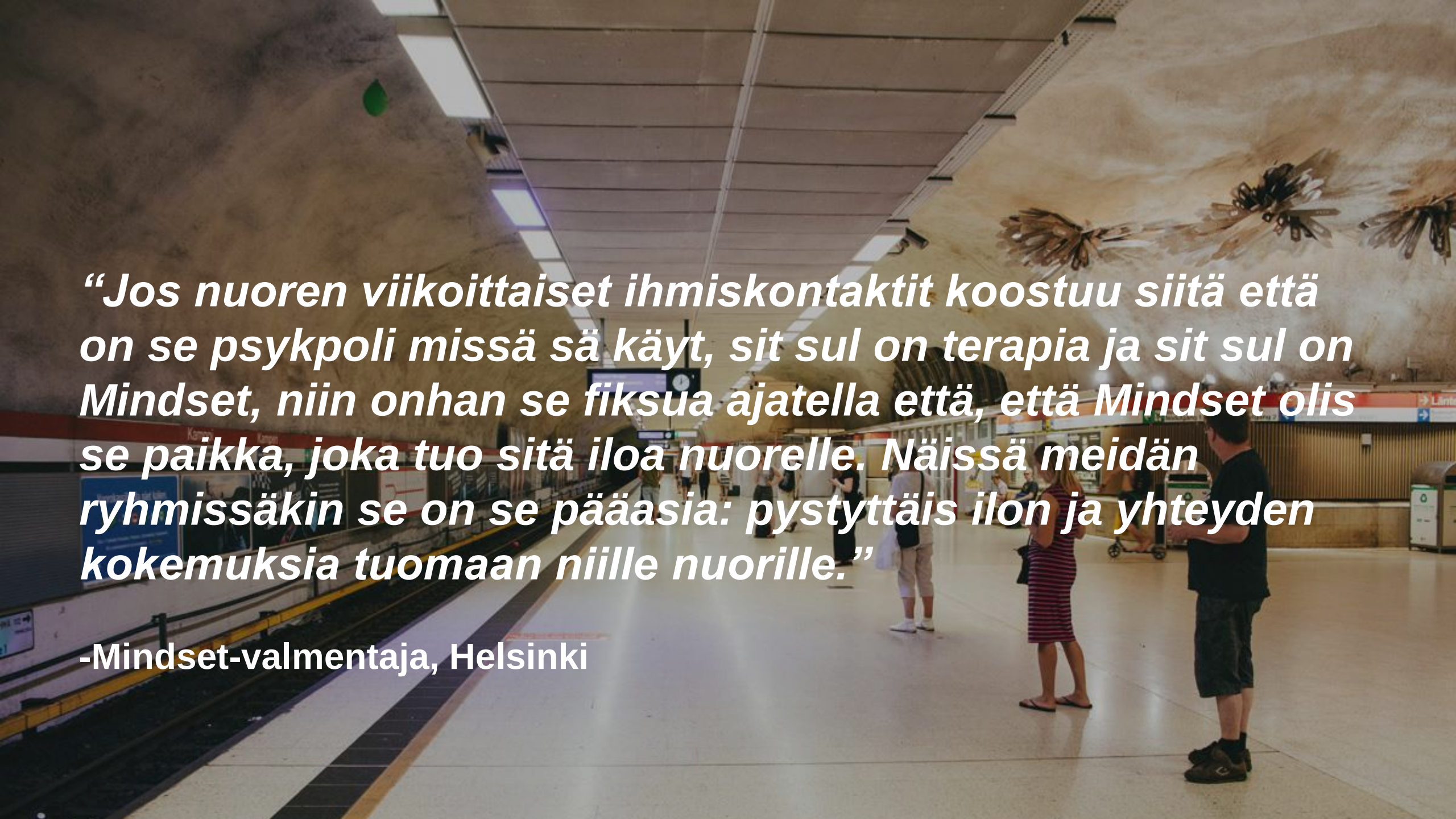
Asemoituminen palveluverkossa

Olennaista palvelun tuottamisessa

Keskeistä mallissa on, että nuori voi osallistua toimintaan ilman keskusteluja diagnooseista ja ilman ulkopuolelta tuotettua painetta käydä sovituissa tapaamisissa. Toimijuus säilyy nuorella itsellään, kun hänen ei tarvitse pelätä etuuksiensa puolesta. Keskeistä on vähentää myös palvelun leimaavuutta (stigmaa): nuorten ei tarvitse häpeillä toimintaan osallistumista, koska se on sisäisesti motivoitunutta.

Onnistumisen edellytykset:

- Osallistuminen ei vaaranna nuoren etuuksia
- Toimintaan osallistuminen on sisäisesti motivoitunutta
- Toimintaan ei liitetä ennakkoluuloja tai sosiaalisia stigmoja

“Jos nuoren viikoittaiset ihmiskontaktit koostuu siitä että on se psykpoli missä sä käyt, sit sul on terapia ja sit sul on Mindset, niin onhan se fiksua ajatella että, että Mindset olis se paikka, joka tuo sitä iloa nuorelle. Näissä meidän ryhmissäkin se on se pääasia: pystyttäis ilon ja yhteyden kokemuksia tuomaan niille nuorille.”

-Mindset-valmentaja, Helsinki

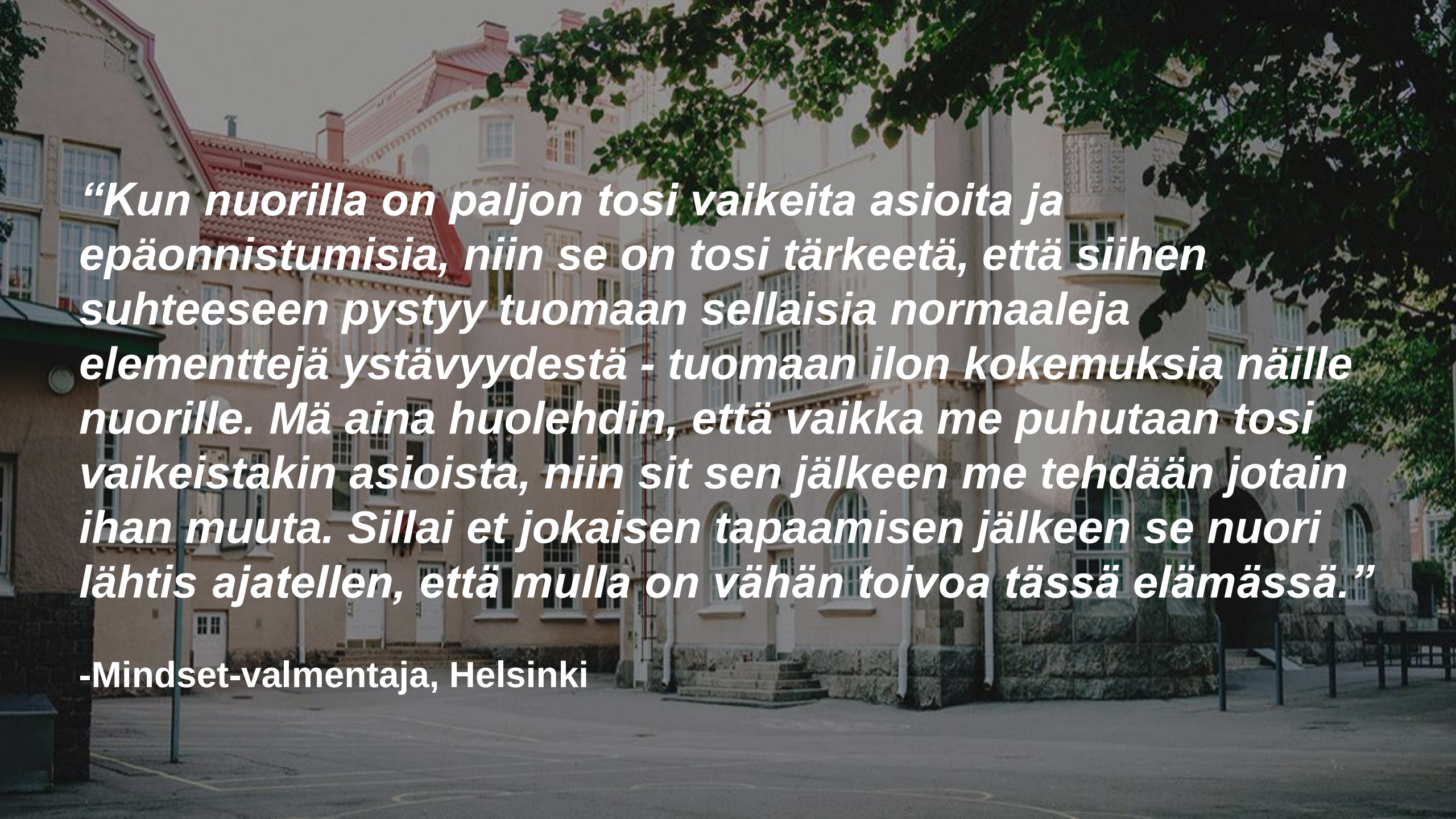
Vastavuoroisuus

Olennaista palvelun tuottamisessa

Perinteisiin auttajiin tai viranomaisiin verrattuna mallin työskentelytapa on poikkeava: valmentajan ammatillinen ja henkilökohtainen rooli eivät ole korostetun erillään. Valmentajat rakentavat suhteen vastavuoroisuuden varaan ja joustavat asiakkaiden tarpeiden mukaan, kuitenkin pitäen huolta, ettei henkilökohtaisia tai eettisiä rajoja ylitetä.

Haastatellut nuoret pitivät *valmentaja*-sanaa vieraana puhuttaessa palvelumallin työntekijöistä: jokainen nuori kutsui omaa valmentajaansa nimeltä.

Mallissa nuori otetaan myös osaksi työnjakoa käsitteleviä keskusteluja yhdessä valmentajan ja muiden palveluntarjoajien välillä. Tämä lisää nuoren ymmärrystä siitä, *miten häntä autetaan ja mitä häneltä odotetaan*.

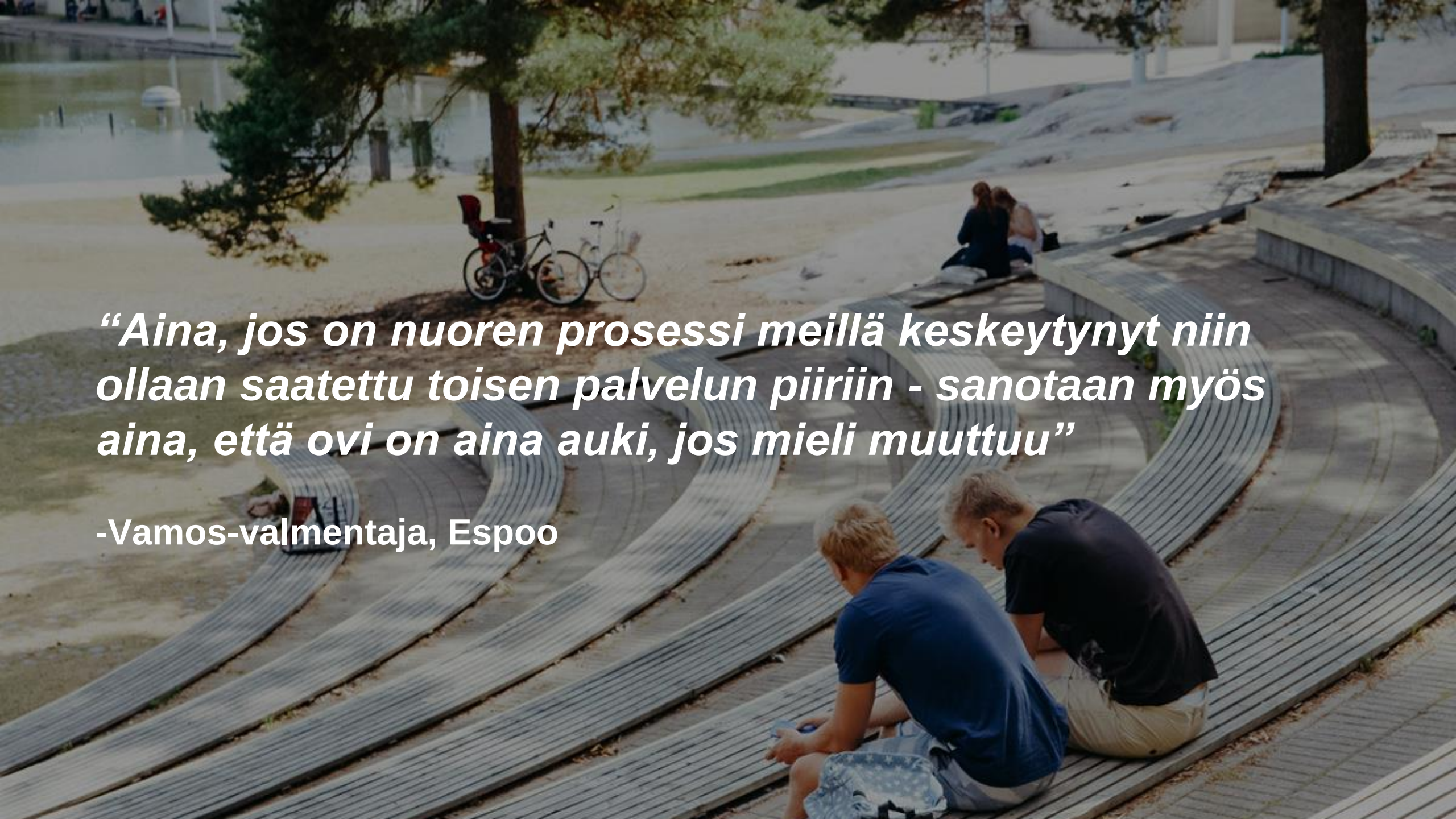
“Kun nuorilla on paljon tosi vaikeita asioita ja epäonnistumisia, niin se on tosi tärkeä, että siihen suhteeseen pystyy tuomaan sellaisia normaaleja elementtejä ystävydestä - tuomaan ilon kokemuksia näille nuorille. Mä aina huolehdin, että vaikka me puhutaan tosi vaikeistakin asioista, niin sit sen jälkeen me tehdään jotain ihan muuta. Sillai et jokaisen tapaamisen jälkeen se nuori lähtis ajatellen, että mulla on vähän toivoa tässä elämässä.”

-Mindset-valmentaja, Helsinki

5. Yhdessä tekemistä yli yksikkörajojen

*Kuinka helpottaa yhteistyötä eri
yksiköiden ja tuottajien välillä*

A photograph of a park area featuring a long, curved wooden bench made of slats. In the background, a bicycle is parked near a tree, and two people are sitting on the bench. The scene is outdoors with trees and a paved path.

***“Aina, jos on nuoren prosessi meillä keskeytynyt niin
ollaan saatettu toisen palvelun piiriin - sanotaan myös
aina, että ovi on aina auki, jos mieli muuttuu”***

-Vamos-valmentaja, Espoo

Huomioi kolmannen sektorin pirstaleisuus

Hankerahoituksella toimivat, nuorille suunnatut palvelut voivat auttaa nuorta, mutta haasteena on kerättyjen oppien hukkuminen hankkeen päättyessä. Lisäksi esimerkiksi muiden palveluiden työntekijöiden on vaikea löytää tietoa hankkeista tai uusista palveluista arjen kiireessä ja ne saattavat saavuttaa nuorten piirissä toimivat ihmiset huonosti tai liian myöhään. Organisaatorajat ylittävä yhdessä tekeminen mahdollistaa myös kolmannen sektorin toimijoiden (rinnalla kulkijoiden) ammattitaidon hyödyntämisen osana nuoren palveluja.

”En mä tiedä tarviiko sitä rahaa enempää, mutta olis fiksumpaa, jos sen kohdentaisi tarkemmin tietyille toimijoille: ei mikään turha ole, mutta hankkeiden lyhytkestoisuus ja huono löydettävyyys tekee niiden vaikuttavuudesta heikkoa”

-Etsivä nuorisotyöntekijä, Espoo

Palveluiden integrointi toisiinsa

Integraation onnistumisen edellytykset

- Eri toimijoilla ei ole aina tarkkaa tietoa mitä muut toimijat tekevät. Parempi tuntemus eri palveluiden toiminnoista säästäisi aikaa ja helpottaisi yhteistyön solmimista.
- Integroitujen työntekijöiden on hyvä olla sopivia ja halukkaita tehtävään: on avoimuutta luoda uudenlaista tapaa toimia yhdessä ja rakentaa yhteistoimintaa osana molempia organisaatioita
- Yhteisymmärrys tekemisen luonteesta ja kunkin rooleista on edellytys yhdessä tuotetulle avulle, joka sisällyttää myös nuoren itsensä mukaan tekemiseen.
- Esimiesten sopiessa jaetuista resursseista, ymmärrys ajankäytöstä ja valtuuksista pitää välittyä työntekijöille asti. Työntekijällä pitää olla selkeä tieto siitä, mitä on sovittu.
- Yhteistyötä pitää laajentaa yksittäisistä työntekijöistä koko organisaatioon.

6. Päätäjille

Palvelujen tuottaminen palvelumallilla

Nuorissa epäluottamusta aiheuttavat käytännöt johtuvat mm. tehokkuuteen ja käyntikertoihin perustuvissa asiakkuudenhoitomalleissa ja avun linkittymisessä sanktioihin.

- Osta tai luo kuntaasi palveluntarjoaja, joka menee nuorten luo ja joustaa nuorten voidessa kaikista huonoimmin. Ennakoi peruutetut tapaamiset.
- Kerää nuorten kokemuksia oman kuntasi palveluiden toimivuudesta tai toimimattomuudesta.
- Mieti mistä budjetista voitaisiin rahoittaa nuorten toimintakykyä parantavia palveluita, jotka toteutettaisiin palvelumallilla.
- Jos ostat, osta joustavasti sinnikkyyttä, älä suoritteiden määrää tai nopeutta.

Mahdolliset rahoituksen lähteet palvelumallilla tuotettaville palveluille. Maakunnan, kunnan tai kaupungin palvelujen alla:

- nuorisopalvelut
- tuetun asumisen palvelut
- mielenterveyskuntoutus
- ammatillinen kuntoutus
- sosiaalinen kuntoutus

Varmista palveluja suunnitellessa

...että katsot palvelukenttää kokonaisuutena

- Palvelun pysyvyys: jos mahdollista, älä osta palveluita vuoden-parin pätkissä. Ne heikentävät sekä henkilökunnan että nuorten kykyä sitoutua palveluun, mikä huonontaa lopputuloksia.
- Rahoituksen pirstaloituminen: varmista, että rahoitettavilla palveluilla on tiivis yhteys myös muihin nuorille suunnattuihin palveluihin. Yhdessä tekeminen levittää hyviä toimintatapoja yli organisaatiorajojen ja parantaa palveluverkon eheyttä nuorten näkökulmasta.

Varmista palveluja suunnitellessa

...että katsot palveluja nuoren näkökulmasta

Nuoret tarvitsevat:

1. Palvelua, joka jalkautuu nuoren kotiin asti.
2. Ryhmätoimintaa, joka auttaa tottumaan sosiaaliseen kanssakäymiseen, luo rytmiä ja houkuttaa nuoren lähtemään kotoa.
3. Takarajattomia apua tarjoavia palveluita kotona oleville nuorille.
4. Auttavia palveluita, jotka eivät linkity tukijärjestelmään:
 - a. Diagnoosivapaata mielenterveysneuvontaa/apua, jossa hoitosuhde ei katkea, vaikka nuorelta jäisi käyntikertoja väliin.
 - b. Sosiaalipalveluita, joissa asioista avoimesti kerrottaessa ei ole sanktioiden uhkaa
 - c. Palveluita, jotka eivät toimi leimaavien tai byrokraattisten palveluiden alla
5. Apua tarjotaan nuorelle turvallisessa ympäristössä.

7. Tulokset

**Nuorisotakuuta yhteisötakuun
suuntaan –kärkihankkeen
(2017-2018 STM) tulokset**

Hankkeen avainlukuja

- Hankkeen intensiiviseen valmennukseen ohjautui 2017-2018 **1040** nuorta ja se tavoitti yhteiskunnan marginaalissa elävän kohderyhmän
- Heistä **722** osallistui hankkeessa palvelumuotoiltuun jalkautuvaan yksilövalmennukseen tai ryhmävalmennukseen
- Heistä **324** nuorta osallistui kotona järjestettyyn yksilövalmennukseen
- Palvelussa päätti **640** nuorta, jotka siirtyivät Vamos-toiminnasta eteenpäin. Esitetty analytiikka perustuu heidän hyvinvoinnissa, toimintakyvyssä ja seurantatiedoissa tapahtuneisiin muutoksiin palvelun aikana
- Työllistyneiden ja koulutukseen siirtyneiden osalta hanke tuottaa **vuosittaisen 3,1 MEUR** (ka) kokonaisvaikutuksen julkiseen talouteen seuraavan viiden vuoden aikana

Hanke sai aikaan selkeitä tuloksia

1

Koettu
hyvinvointi

85 %

Vamoksessa mukana olleista nuorista koki elämänsä muuttuneen parempaan ohjelman aikana (nuorten oma arvio 2018)

Asiakaspalaute
NPS

72

2

Yhteiskunnalliset vaikutukset

~43 %

osallistujista siirtyi työ- tai opiskelupolulle sekä kuntouttaviin palveluihin ohjelman aikana (2017-2018) N=640

~100k €

nettoverohyöty kunnalle yhden kiinnittyneen nuoren myötä 40 vuoden työuran aikana

~ 3,1M €

keskiarvoinen vuosittainen kokonaisvaikutus julkiseen talouteen ensimmäisen viiden vuoden aikana

~290K €

yhteiskunnallista säästöä yhden kiinnittyneen nuoren myötä 40 vuoden työuran aikana

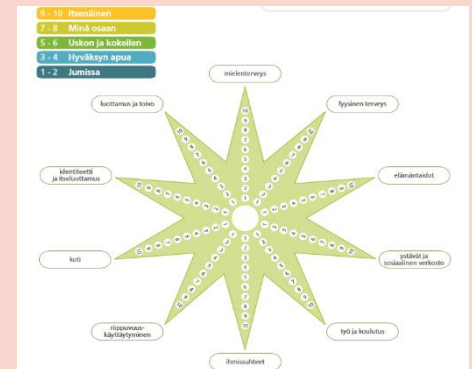
3

Hyvinvoinnissa ja toimintakyvyssä tapahtuneet muutokset

+ 1,1

Tulostähden avulla havaittu keskimääräinen muutos kymmenportaisella asteikolla kymmenellä eri elämän osa-alueella (N=191). Suurimmat muutokset tapahtuvat osa-alueilla

- 1) Mielenterveys +1,47
- 2) Identiteetti ja itseluottamus +1,28
- 3) Luottamus ja toivo +1,24
- 4) Ystävät ja sosiaalinen verkosto +1,23

1 Koettu hyvinvointi

85 %

kokee elämänsä
muuttuneen
parempaan
suuntaan Vamos-
palvelujen aikana

78 %

uskoo Vamos-
palveluista
lähtiessään
asioidensa olevan
tulevaisuudessa
paremmin

78 %

kokee psyykkisen
terveytensä
parantuneen
Vamos-palvelujen
aikana

74 %

kokemus itsestä on
muuttunut
parempaan
suuntaan Vamos-
palvelujen aikana

71 %

kokee kykynsä
käyttää Vamoksen
ulkopuolisia
palveluja
parantuneen
Vamos-palvelujen
aikana on

2

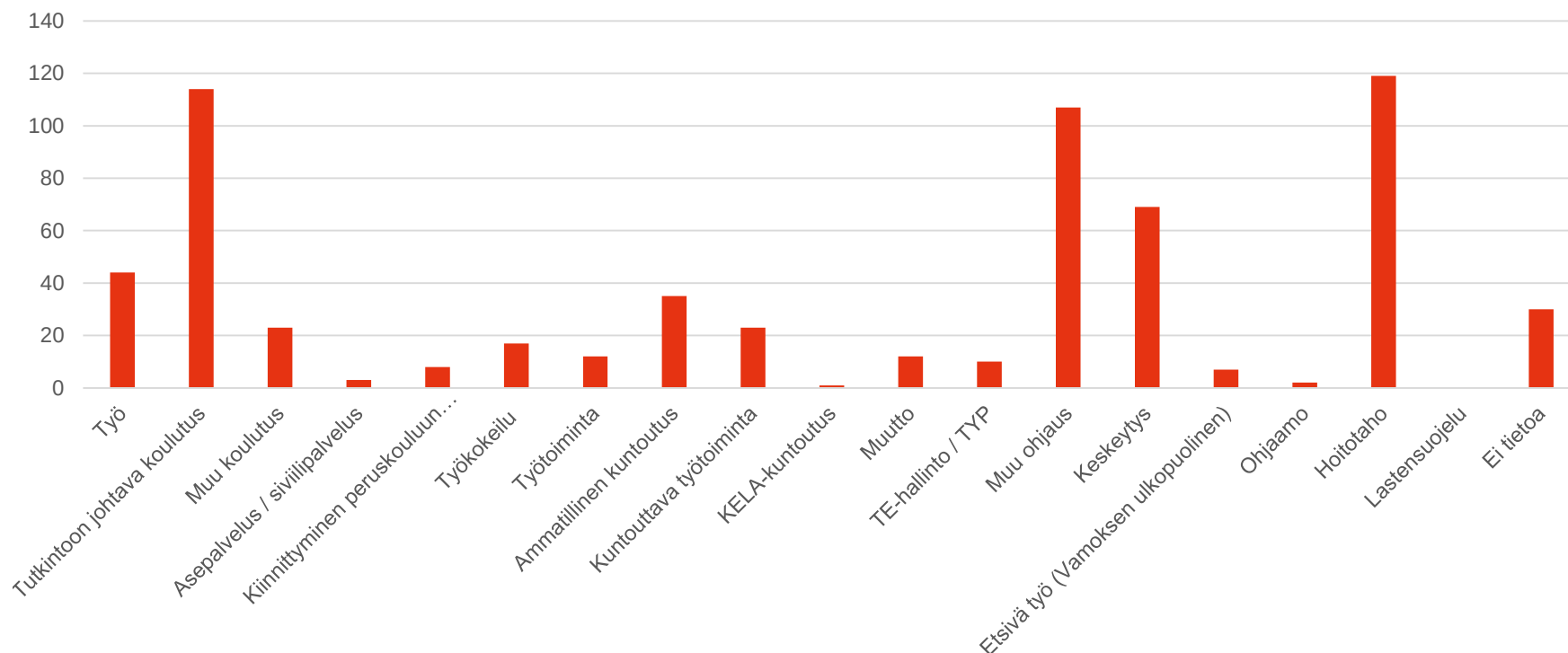
Vamos nuorisotakuu kärkihanke ohjaustulokset 2017-2018

Aktiivisessa työskentelyssä 2017-2018

1 040

Palvelussa päättäneitä 2018

640

7% työllistyi

22% ohjautui
koulutukseen

19% ohjautui
hoitotaholle

14% ohjautui
työllistymistä
tukeviin
toimenpiteisiin

HELSINGIN DIAKONISSALAITOS

ROHKEASTI IHMISARVON PUOLESTA.

2

Kokonaisnettoverovaikutus kunnille on suuri

2018 laskennallinen esimerkki nettoverovaikutuksesta pitkällä aikavälillä

44

KIINNITTYY
PALKKATYÖHÖN

- **24 000 €/vuosi** keskimääräinen palkka
- **~2 300 €/vuosi** kunnallisveroa
- **134** nuorta

~1 290 k€

Verotuloja kunnalle kumulatiivisesti
40v aikana

140

KIINNITTYY
KOULUTUKSEEN

- **63 %¹** (88 hlö) työllistyy 3 vuoden päästä
- **24 000 €/vuosi** keskimääräinen palkka
- **~2 300 €/vuosi** kunnallisveroa

~1 788 k€

Verotuloja kunnalle kumulatiivisesti
40v aikana

- Molempien ryhmien kohdalla on laskettu, että Vamoksen vaikutus puolittuu 4:ssä vuodessa – puolet Vamokseen osallistuneista nuorista olisi kiinnittynyt joka tapauksessa tähän mennessä (Pekka Myrskylä 2017)
- Oletetaan että vaikutus puolittuu taas 4-8 vuoden välissä (Pekka Myrskylä 2017)

~3,1 M€ Yhteensä

2

Hanke tuotti suurta taloudellista hyötyä kansallisella tasolla

430k €

julkiseen talouteen kohdistuvat kustannukset¹ per nuori 40 vuoden aikana²

700k €

Menetetty kansantulo-vaikutus per nuori 40 työvuoden aikana²

3,1M €
keskiarvoinen vuosittainen kokonaisvaikutus ensimmäisen **viiden vuoden aikana**

52M €

Kokonaisvaikutus
40 työvuoden aikana

184

HANKKEESSA
PÄÄTTÄNEEN NUOREN
(2018 SYRJÄYTYMINEN/
SYRJÄYTYMISRISKI
PÄÄTTYI KOULUTUKSEEN
TAI TYÖMARKKINOILLE
KIINNITTÄMISEN MYÖTÄ

Vamoksesta johtuva vaikutus tulokseen on arvioitu **vähenevän 16% vuosittain** (ensimmäisten 8 vuoden aikana).

Tämä vastaa Pekka Myrskylän toteamaa tasoa, jonka mukaan 50% syrjäytyneistä nuorista on joka tapauksessa 4 vuoden aikana saanut työ- tai opiskelupaikan.

4

Hankkeen toiminta on parantanut merkittävästi nuorten toimintakykyä

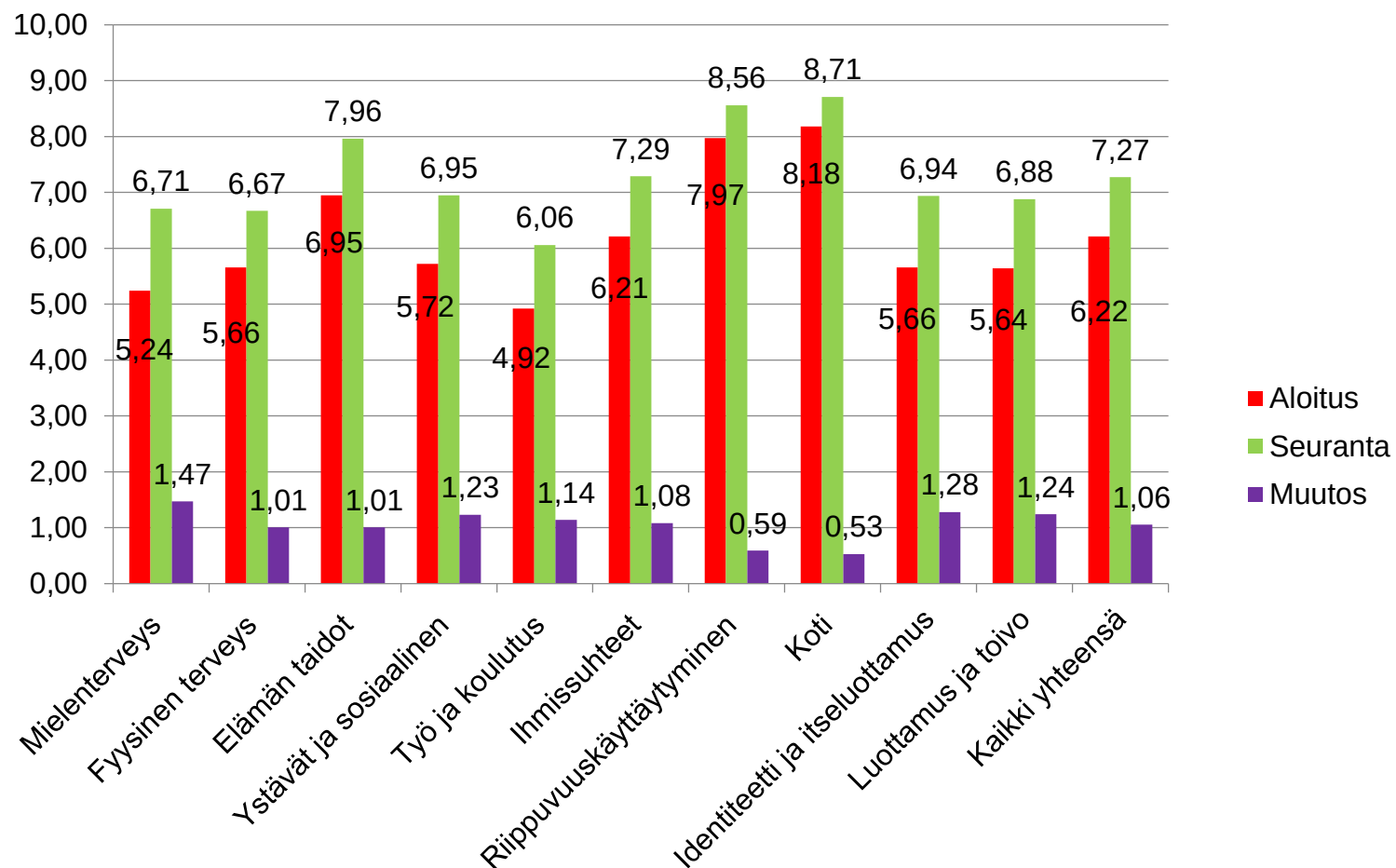
Muutoksen matka

Avainkohdat

- Kohdissa 1 ja 2 et hyväksy apua etkä ole kiinnostunut muutoksesta
- Kohdassa 3 alat hyväksyä apua, mikä vahvistuu kohdassa 4
- Kohdassa 5 alat uskoa omaan toipumiseesi ja kohdassa 6 alat toimia sen aikaansaamiseksi
- Kohdassa 7 opit huolehtimaan itsestäsi ja kohdassa 8 kykenet hallitsemaan erilaisia haasteita ja tilanteita
- Kohdassa 10 kykenet huolehtimaan itsestäsi tarpeeksi hyvin etkä tarvitse enää ammattiapua

Hyvinvoinnin ja toimintakyvyn muutosdata Nuorisotakuu kärkihankkeessa 2018 palvelussa päättäneet. Arvio tehty kaksi kertaa tai useammin (n=191) – Seurantatiedot ja tulostähtidata yhdistetty

Analyysi: Positiiviset muutokset Luottamuksessa ja toivossa sekä Identiteetissä ja itseluottamuksessa korreloivat muutoksiin muilla elämän osa-alueilla, erityisesti mielenterveydessä

8. Liitteet

Haastattelut

Haastattelimme tätä mallinnusta varten yhteensä kahdeksan Mindset-toimintaan osallistunutta nuorta neljässä kaupungissa (Espoossa, Helsingissä, Kuopiossa ja Turussa). Nuorten haastatteluista yksi pidettiin ryhmähaastatteluna ja kolme yksilöhaastatteluna nuorelle itselleen sopivassa paikassa. Vamokselta haastateltiin kahta valmentajaa ja yhtä esimiestä Espoossa, Helsingissä ja Turussa. Vamokseen integroitujen palvelujen edustajia haastattelimme kahdessa kaupungissa (Espoossa ja Kuopiossa): psykiatrasta sairaanhoitajaa, kuntoutusohjaajaa sekä etsivää nuorisotyöntekijää. Haastattelimme myös erään suomalaisen kunnan perusturvajohtajaa sekä sosiaalineuvos Elina Palolaa. Tämän lisäksi tutustuimme Ohjaamo-toimintaan Joensuussa.

Haastattelut toteutettiin syys-marraskuussa 2018 ja tämän mallinnuksen kirjoittajat toimivat haastattelijoina. Mallinnusta on iteroitu yhdessä ja työstetty yhdessä HDL:n projektitiimin kanssa.

Yksilövalmennuksen elementtejä 1/4

1. Ohjaavan tahon yhteydenotto:

- Tyypillinen yhteydenotto tulee sidosryhmiltä (etsivä nuorisotyö, psykiatriset palvelut) tai nuoren läheiseltä. Myös nettilomake toimii ensimmäisen yhteydenoton kanavana. Nuoret kontaktoivat vähäisissä määrin itse palvelua.
- Läheisen soittaessa, pyydetään käymään tutustumiskäynnille yhdessä nuoren kanssa tai pyydetään nuorta soittamaan tai käymään.

2. Ensimmäinen tapaaminen

- Ensimmäinen tapaaminen pidetään palveluntarjoajan tiloissa, nuoren kotona tai ohjaavan tahon luona. Lähtökohtaisesti kuitenkin siellä, missä nuori itse haluaa.
- Mukana yleensä: ohjaava taho + palveluntarjoaja.
- Mikäli tapaaminen peruuntuu yritetään uudelleen - yleensä kolme kertaa. Voidaan myös yrittää kotiin siirtämistä.
- Ohjaavalta taholta siirtyvien kohdalla on toisinaan haasteita nuoren motivaatiossa: tärkeää on korostaa vapaaehtoisuutta.
 - Pienikin kiinnostus riittää, ei sido, eikä aiheuta vaatimuksia/edellytyksiä.
 - Tärkeintä on nuoren oma halu muutokseen: valmentaja voi auttaa sen hahmottamisessa.

Yksilövalmennuksen elementtejä 2/4

3. Kotoa alkava valmennus

- Toiminnan lähtökohtana on nuoren omat tavoitteet ja toiveet.
- Ensimmäiset tapaamiskerrat usein tutustumista ja luottamuksen rakentamista: aloituksessa ei puhuta palvelun kestosta tai käyntikerroista.
- Alussa hoidetaan yhdessä ensin akuutit asiat (mm. laskut, avaamattomat kirjekuoret, kotiin, terveyteen ja toimeentuloon liittyvät).
- Valmentaja auttaa nuorta hahmottamaan ja sanoittamaan omat tavoitteensa, esim. kotoa lähtemisen

4. Kotoa lähteminen:

- Nuoren kanssa käydään etukäteen läpi mitä ollaan tekemässä ja mitä siellä tapahtuu: pilkotaan tekeminen pieniin osiin.
- Portaittaista etenemistä: ensin viedään roskat, sitten käydään kaupassa. Usein harjoitellaan myös liikkumista julkisilla liikennevälineillä.
- Harjoitellaan tarpeen mukaan ja riittävän pienin askelin.

Yksilövalmennuksen elementtejä 3/4

5. Yksilövalmennus

- Yksilöllistä intensiivistä valmennusta: kuljetaan rinnalla siellä missä nuori tarvitsee tukea.
- Nuorta tuetaan sitoutumaan oman elämänsä hallintaan. Varmistetaan nuorelle riittävät palvelut ja tuki jatkosuunnitelman toteuttamiseen.
- Tavoitteiden hahmottamiseen pyritään mahdollisimman nopeasti ja ne voivat muuttua. Valmennus etenee tavoitteiden mukaisesti niiden mukaisesti. Nuori asettaa itse omat tavoitteet: valmentaja tukee nuorta tavoitteiden sanoittamisessa.
- Toipumistähti-työkalu linjoittaa työskentelyä

6. Virstanpylväät

- Tapaamisten siirtyminen kotoa palveluntarjoajan tiloihin tai muualle (esim. kahvilaan)
- Nuori alkaa käydä ryhmävalmennuksessa.
- Tavoitteen/välitavoitteen saavuttaminen ja sen sanoittaminen nuorelle.
- Nuori oppii näkemään oman tilanteensa realistisesti (voi olla nuorelle myös *askel taaksepäin*).
- Nuori alkaa itse auttaa itseään: esim. ehdottaa asioita, pyytää apua tai pyytää valmentajaa tulemaan kotiin.

Yksilövalmennuksen elementtejä 4/4

7. jatkopolun hahmotus ja toteutus

- Nuorta ohjataan aktiivisesti kohti tavoitetta (esim. koulun aloittaminen / hoitosuhteeseen kiinnittyminen)
- Nuoren kanssa tavataan tavoitteen saavuttamisen jälkeenkin. Nuorelle välitetään myös tieto seurannasta: sanoitetaan, että *soitan sinulle 3 kk päästä*. Suhteen jatkuvuus lisää nuoren turvallisuuden tunnetta.
- Valmennuksen loppuvaiheessa tapaamistiheyttä harvennetaan.
- Sanoitetaan, että Vamokseen saa tulla takaisin

8. Seuranta

- Seurantatiedot kerätään 3kk ja 6kk jälkeen - yleensä soittamalla.

Kiitos

Timo Häkli

timo.hakli@palmu.fi

+358 40 508 4995

Eevi Saarikoski

eevi.saarikoski@palmu.fi

+358 40 777 5152

